

Højesteret og patienterstatningen

Højesteret skal virke for ret og retfærdighed. Men hvad, ret og retfærdighed kræver, er ikke altid så let at finde ud af. For nylig måtte Højesteret helt tilbage til romerretten for at finde svar.

JENS PETER CHRISTENSEN

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Søndagspanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEN

CLAUS BRYLD

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

CATHRINE ERTMANN

BENTE TROENSE

Søndagspanelet

Det er Højesterets væsentligste opgave at tage stilling til sager, der rejser principielle spørgsmål, dvs. spørgsmål, der rækker ud over den konkrete sag. Meningen er, at Højesteret ved at afgøre en principiel sag kan afklare retstilstanden, så tilsvarende sager kan undgås i fremtiden, fordi borgere og myndigheder nu ved, hvad der er gældende ret. En højesteretsdom skal på den måde helst slå mange fluer med et smæk. Samtidig skal Højesteret virke for ret og retfærdighed i den enkelte sag. Det er imidlertid ikke altid så let at finde ud af, hvad ret og retfærdighed kræver.

Et eksempel herpå er en sag, som Højesteret afgjorde kort før jul. Sagen handlede om, hvorvidt en kvinde skulle tilbagebetale det beløb på 225.600 kr., som hun havde fået tilkendt af Patientforsikringen som godtgørelse for varigt mén. Patientforsikringens afgørelse, der blev truffet den 31. januar 2011, var begrundet med, at kvinden var blevet påført en skade hos sin egen læge, fordi lægen ikke havde behandlet hendes forhøjede blodtryk korrekt. Det var Region Syddanmark, der som sundhedsmyndighed skulle betale beløbet til kvinden. Det gjorde regionen i februar 2011.

Kvinden mente, at hun også havde krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og tab af erhvervssevne. Men det var Patientforsikringen uenig i. Ved en afgørelse, som Patientforsikringen traf godt et halvt år senere, i september 2011, fik kvinden derfor afslag på at få et yderligere beløb som erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og tab af erhvervssevne. Det afslag var kvinden ikke tilfreds med, så hun klagede over afslaget til Patient-skadeankenævnet. Det skulle hun ikke have gjort, for ankenævnet kom et år senere, i oktober 2012, frem til, at kvinden slet ikke var blevet påført nogen patientskade. Patientforsikringens afgørelse fra januar 2011, hvor Patientforsikringen anerkendte patientskaden og tilkendte kvinden de 225.600 kr. for varigt mén, havde altså været forkert.

Men hvad så nu? Ja, i hvert fald lå det fast efter Højesterets praksis, at Patientforsikringens afgørelse

fra januar 2011 var ugyldig. Der var jo ingen patientskade. Men når nu pengene faktisk var udbetalt, hvad så? Kunne kvinden nu blive pålagt at betale de 225.600 kr., som hun havde modtaget i februar 2011, tilbage? Region Syddanmark, der havde betalt beløbet til kvinden, mente ja. Kvinden, der havde fået fri proces for Højesteret, mente nej.

Oftentimes vil man som dommer kunne komme meget langt, når man skal afgøre en sag, ved simpelthen at slå op i loven og læse, hvad der står i den. Men den metode førte desværre ingen vegne i denne sag. For loven om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet indeholdt ingen regler, der tog stilling til, om kvinden kunne pålægges at betale det beløb, hun for længst havde både modtaget og brugt, tilbage.

Dommerne måtte så i stedet ty til det, jurister kalder "uskreven ret". Dvs. retsregler, der ikke er blevet nedskrevet som lovregler, men som gælder i kraft af en mangleårig anerkendelse i både de juridiske lærebøger og i retspraksis. I dette tilfælde handlede det om de uskrevne regler om såkaldt tilbage-søgning. Disse regler stammer helt tilbage fra romerretten, og reglerne har da også et fint latinsk navn,

nemlig reglerne om "*condictio in debiti*". Problemet er da også næsten lige så gammelt som menneskehedens selv: Hvornår kan en person, der har betalt et beløb til en anden – i den tro, at han var forpligtet til at betale – kræve pengene tilbage, når det viser sig, at han i virkeligheden ikke havde nogen pligt til at betale?

Desværre gav heller ikke de uskrevne regler om "*condictio in debiti*" noget klart svar. Reglerne er først og fremmest behandlet i de juridiske lærebøger, som forskellige professorer igennem tiden har skrevet. Men enighed blandt de lærere er der ikke. Men lægger man bøgerne til side, kan man sige, at essensen i de uskrevne regler er, at man må afgøre tilbagebetalings-spørgsmålet ud fra en rimeligheds- og retfærdighedsvurdering af sagens samlede omstændigheder.

I den foreliggende sag var der en klagevejledning i Patientforsikringens afgørelse om tilkendelse af de 225.600 kr. I denne vejledning stod, at kvinden, hvis hun klagede over afgørelsen, ville kunne risikere, at afgørelsen blev ændret, så hun kun i mindre omfang eller slet ikke var berettiget til erstatning. Man kunne derfor nok mene, at kvinden var advaret, før hun fik pengene udbetalt. På den anden side kunne man sige, at kvin-

den jo ikke klagede over den afgørelse, der gav hende de 225.600 kr. Hun klagede kun over det afslag, hun senere fik, da hun ønskede yderligere erstatning. I det afslag var der imidlertid en tilsvarende klagevejledning. Så hvad så?

Både byretten og landsretten havde givet Region Syddanmark medhold i, at regionen kunne kræve pengene betalt tilbage. I Højesteret nåede vi imidlertid til det modsatte resultat og gav kvinden medhold. Det centrale i Højesterets begrundelse var, at Region Syddanmark, da regionen udbetalte pengene, ikke havde taget noget konkret forbehold om, at kvinden kunne risikere at skulle betale de 225.600 kr. tilbage, hvis ankenævnet senere ændrede Patientforsikringens afgørelse. Da der ikke var taget sådan et konkret forbehold, fandt vi i Højesteret, at kvinden, da hun fik udbetalt beløbet af regionen, havde en velbegrunnet forventning om, at hun havde ret til beløbet, og at beløbet ikke kunne kræves tilbagebetalt. I Højesteret mente vi, at dette resultat var det, der i den konkrete sag harmonerede bedst med ret og retfærdighed. Med dommen er der samtidig givet en retningslinje for, hvordan lignende sager fremover skal afgøres.

Nu kan det "kraftedeme" være nok, Mette Bock

Annette Teilmann
fhv. kommunikationschef, pensionist
Ringsted

Ja, overskriftens udsagn ser fælt ud på tryk, ikke? Og det er mindst lige så ubehageligt at få slynget det sprogbug i ansigtet fra sine højt-talere fra DR's tv- og radiokanaler. Er det en ordentlig måde at kommunikere på? Det mener jeg ikke. Hvad synes De, kulturminister Mette Bock? Ikke desto mindre er det, hvad der lukkes ud i æteren på

DR's kanaler på daglig basis i alle typer programmer. For eksempel så jeg et tv-program 28/12 med Jonatan Spang. Han og Simon Talbot brugte de malende glosser: "kraftedeme", "for helvede" og "fuck" flere gange i programmet. Senere på aftenen var Signe Molde på skærmen, og vi skulle da heller ikke snydes for en ed fra hendes side: Det er "fandeme" for meget. Per Juul Carlsen har også flere gange i sine filmanmeldelser betjent sig af udtrykket "kraftedeme".

I den klassiske musikquiz er der to holdkaptajner. Den ene udmærker sig med sin imponerende viden om musik. Den anden blamerer sig ved at tale vulgært. Men det er jo typisk:

Når man er trængt og kommer til kort, så forfalder man til at udtrykke sig tarveligt. Anne Glad bander glad og gerne i programmet "Kender du typen?". Ja, det synes jeg efterhånden, jeg gør: Tal til mig, og jeg skal sige dig, hvem du er.

Jeg troede engang, at DR som public service-station havde en forpligtelse til at værne om det danske sprog, føre en høvisk tone og gå foran med et godt eksempel, men sådan er det altså langtfra. Spørger en gæst, om man må bande i DR, så svarer værten opmuntrende: Ja, det må man gerne.

Men jeg vil ikke finde mig i det. Derfor slukker jeg, når jeg hører disse udtryk, og som følge heraf er det meget korte sekvenser, jeg hører/ser, for der går som regel ikke

mange minutter, før sprogforureningen sætter ind. Derudover har jeg besluttet at ophøre med at betale licens. Jeg vil ikke være med til at finansiere programmer, som bliver styret af en flok sproghandicappede værter af den type, som DR diskurser op med. Hvis man har besluttet sig for at leve af at kommunikere, bør det kunne forventes, at et lidt mere nuanceret vokalium end *four letter words*, eder og forbandelser og vulgaret beherskes.